

פורים תשפ"ד

Is Purim a Diaspora Holiday?

In memory of Dr. Chuck Feldman z"l by his loving family

רש"י

(א) בשנת שלוש למלכות יהויקים - וכי אפשר לומר כן והלא הוא מלך בשנת ד' ליהויקים שנאמר (ירמיה כה) בשנה הדי' ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה היא השנה הראשונה לנבוכדנאצר ומה ת"ל בשנת שלוש בשנת שלוש למרדו שנאמר (מלכים ב כד) ויהי לו יהויקים עבד שלוש שנים וישב וימרד בו שלוש שנים ובשנת שלוש עלה עליו והיא שנת שמונה לנבוכדנאצר דאמר מר שנה ראשונה כבש נווה שניה עלה וכבש יהויקים ושלש שנים עבדו ושלש שנים מרד בו והיא היתה שנת אחת עשרה למלכות יהויקים חמש שנים קודם שכבשו ושלש שעבדו ושלשה שמרד בו ואז מת יהויקים תחת ידו והמליך נבוכדנאצר תחתיו יהויכין בנו: (ב) ומקצת כלי בית האלהים לקח - ומקצתם נשארו כמו שנאמר (ירמיה כז) כה אמר ה' צבאות אל העמודי ועל הים ועל המכוננו ועל יתר הכלי הנותרים בעיר הזאת: **ויביאם ארץ שנער בית אלהיו** - לקלס לעבודת כוכבי שלו הביא שם את השביה כולה אף את האנשים ואת הכלים הביא בית האוצר: (ג) הפרתמים - דוכסים: (ד) **ואשר כח בהם** - פירשו רז"ל שיהיו אונסין עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השינה מפני אימת מלכות ושמעמידים עצמן כשנצרכים לנקביהם: **וללמדם ספר** - מוסב על אשר כח בהם: (ה) **וימן** - ל' הזמנה: **מפת בג** - הוא שם מאכל המלך בל' כשדים ויש פותרים פת בג לחם ואין נראה כן שהרי כתיב ויהי המלצר נושא את פת בגם ונותן להם זרעונים ואין זרעונים חליפי לחם אלא חליפי תבשיל: (ז) **בלטשאצר** - על שם עבודת כוכבים של בבל שקרויה בל שנאמר די שמייה בלטשאצר כשום אלהי, בלטשאצר שם ל' חכמה בל' ארמי: (ח) **יתגאל** - ל' לכלוד: (ט) **שר הסריסים** - שהיה שר על משרתי המלך: (י) **אשר מנה** - אשר הזמין וסיפק: **כגילכם** - דוגמתכם ולשון משנה הוא בן גילו: **וחיבתם את ראשי למלך** - תגרמו לי להתחייב להתיו ראשי: (יא) **המלצר** - הסודר את המנות ואת הקערות שקורין מאיטרייב אלי"ה: (יב) **נס** - לשון נסיון: **מן הזרועים** - מין קטניות תחת פת בג: (יג) **וכאשר תראה** -

דניאל פרק א

(א) בשנת שלוש למלכות יהויקים מלך יהודה בא נבוכדנאצר מלך בבל ורושלים ויצר עליה: (ב) ויתן אדני בלדו את יהויקים מלך יהודה ומקצת כלי בית האלהים ויביאם ארץ שנער בית אלהיו ואת הכלים הביא בית אוצר אלהיו: (ג) ויאמר המלך לאשפנז רב סריסיו להביא מבני ישראל ומזרע המלוכה ומן הפרתמים: (ד) ילדים אשר אין בהם כל מאום מיום וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה וידעי דעת ומבני מדע ואשר פח בהם לעמד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים: (ה) וימן להם המלך דבר יום ביומו מפת בג המלך ומיין משתיו ולגדלם שנים שלוש ומקצתם יעמדו לפני המלך: (ו) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה: (ז) וישם להם שר הסריסים שמות דניאל בלטשאצר וחנוניה שדרך ולמישאל מישל ולעזריה עבד נגו: (ח) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפתג המלך ויבין משתיו ויבקש משר הסריסים אשר לא יתגאל: (ט) ויתן האלהים את דניאל לחסד ולרחמים לפני שר הסריסים: (י) ויאמר שר הסריסים לדניאל ירא אני את אדני המלך אשר מנה את מאכלכם ואת משתיכם אשר למה יראה את פניכם זעפים מן הילדים אשר כגילכם וחיבתם את ראשי למלך: (יא) ויאמר דניאל אל המלצר אשר מנה שר הסריסים על דניאל חנניה מישאל ועזריה: (יב) נס נא את עבדיך ימים עשרה ויתנו לנו מן הזרעים ונאכלה וימים ונשתה: (יג) ויראו לפניך מראינו ומראה הילדים האכלים את פתג המלך וכאשר תראה עשה עם עבדיך: (יד) וישמע להם לדבר הזה ויססם ימים עשרה: (טו) ומקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב ובריאי בשר מן כל הילדים האכלים את פתג המלך: (טז) ויהי המלצר נשא את פתגם ויין משתיהם ונתן להם זרענים: (יז) והילדים האלה ארבעתם נתן להם האלהים מדע והשכל בכל ספר וחכמה ודניאל הבין בכל חזון וחלמות: (יח) ולמקצת הימים אשר אמר המלך להביאם ויביאם שר הסריסים לפני נבוכדנאצר: (יט) וינדבר אתם המלך ולא נמצא מפקם דניאל חנניה מישאל ועזריה ויעמדו לפני המלך: (כ) וכל דבר חכמת בינה אשר בקש מהם המלך וימצאם עשר ידות על כל החרטמים האשפים אשר בכל מלכותו: (כא) ויהי דניאל עד שנת אחת לכורש המלך: לפי מה שתראה עשה: (כב) **נושא את פת בגם** - נוטלו לעצמו: (יח) **אשר אמר המלך להביאם** -

שיבאו לפניו: (כ) **החרטומי** - אלו ששואלי בטימי מתים בעצמות מתים כמה דאת אמר שחיק עצמות שחיק טמיה: **האשפים** - אלו שדוחקים במזל כך מפורש בתנחומא: (כא) **ויהי דניאל** - בגדולה בבבל עד שנת אחת לכורש המלך לדברי האומר התך זה דניאל ולמה נקרא שמו התך שחתכוהו מגדולתו צריכין אנו לומר שזהו כורש הראשון שלפני אחשורוש ולדברי האומר שכל דברי מלכות נחתכין על פיו נאמר כורש זה הוא דריוש השני אחר אחשורוש ובימי דריוש המדי שהשליכו לגוב אריות לא ירד מגדולתו שנאמר (דניאל ו) ודניאל דנא הצלח במלכות דריוש ובמלכות כורש פרסאה למדנו שבימי כורש הראשון היה בגדולה:

רש"י

(ג) **תנתן לי נפשי** - שלא אהרג בשלשה עשר באדר שגזרת גזירת הריגה על עמי ומולדתי: **ועמי** - ינתן לי בבקשתי שלא יהרגו ואם תאמר מה איכפת לך כי איככה אוכל וראיתי וגו': (ד) **כי אין הצר שוה בנזק המלך** - איננו חושש בנזק המלך שאילו רדף אחר הנאות היה לו לומר מכור אהיות לעבדים ולשפחות וקבל הממון או החי אותם לותם לך לעבדים הם וזרעם: (ה) **ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה** - כל מקום שנאמר ויאמר ויאמר ב' פעמים אינו אלא למדרש ומדרשו של זה בתחלה היה מדבר עמה על ידי שליח עכשיו שידע שממשפחת מלכים היא דבר עמה הוא בעצמו: (ז) **כי כלתה** - נגמרה הרעה והשנאה והנקמה:

אסתר פרק ז

(א) ויבא המלך והמן לשתות עם אסתר המלכה: (ב) ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני במשתה היין מה שאלתך אסתר המלכה ונתתן לך ומה בקשתיך עד חצי המלכות ותעש: (ג) ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי ואם לא אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ולעבדים ולשפחות נמפרנו החרשתי כי אין הצר שוה בנזק המלך: ס (ה) ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן: (ו) ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה: (ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הבית והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך:

אסתר פרק ט

(יט) על כן היהודים הפרוזים הפְּרָזִים הַיְשָׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שְׂמֵחָה וּמְשִׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: פ (כ) וַיִּכְתֹּב מְרְדֳכָי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמְּלֹךְ אַחְשֵׁרֶשׁ הַקְּרוּבִים וְהַרְחֹקִים: (כא) לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לְהִיֹּת לְעֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: (כב) כִּימִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מְאוּבֵייהֶם וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמְאָבֵל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יָמֵי מְשִׁתָּה וּשְׂמֵחָה וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוֹת לְאֲבִינָיִם:

רש"י

(יט) **הפרוזים** - שאינם יושבים בערי חומה בארבעה עשר ומוקפין חומה בט"ו כשושן והיקף זה צריך שיהיה מימות יהושע בן נון כך דרשו ולמדו רבותינו: **ומשלה** - שם דבר כמו משמר משמע לפיכך השי"ן נקודה רפי: (כ) **ויכתב מרדכי** - היא המגלה הזאת כמות שהיא:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.